INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN : 2277-7881; IMPACT FACTOR – 4.527; IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
VOLUME 6, ISSUE 3(9), MARCH 2017

ನವೋದಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆ: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆ

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಕೆ.ಎನ್.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ,

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560056

ಸಾರಲೇಖ (Abstract):

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಆಶಯ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಲಾಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಲನೆಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನವೋದಯಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಕಲಾಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನೂ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಚಳವಳಿಯೆಂದು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಅದರ ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನವೋದಯವು ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಚಯ, ಅನುವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಆಧುನಿಕ ವೈಚಾರಿಕತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರಿವು, ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಹೊಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ ವಿಶಾಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದವು ಕನ್ನಡದ ಸೃಜನಶೀಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಹಳೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಬದಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್‌ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳು, ಹೊಸ ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಸ್ತು, ತಂತ್ರ, ರೂಪ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಕಲ್ಪನೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ನವೋದಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲವಾದ ಓದುಗರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವೇಗ ದೊರೆಯಿತು. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೇವಲ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿರದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು, ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯರೂಪಗಳ ಬಳಕೆಯೂ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ರಣ

ಮಾಧ್ಯಮವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಗಾಢಗೊಳಿಸಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಅರ್ಥಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ದೃಶ್ಯರೂಪವನ್ನು ನೀಡಿದವು. ಈ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿತು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದ ಆರಂಭಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 1817ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ಸೆರಾಂಪುರದ ಮಿಷನ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣವಾದ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಿಷನರಿ, ಫೋರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿ ಅವರ "A Grammar of the Kurnata Language" ಎಂಬ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ನಂತರ ಮದ್ರಾಸ್, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಮೊದಲಾದ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಿದವು. 1840ರ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ 'ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಶಾಲಾ ಪುಸ್ತಕ' ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಮಿಷನ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೃತಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ, ಅನುವಾದ, ಕಥನ, ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬರಹಗಳೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ತಲುಪಿದವು. ಮುದ್ರಣದ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಓದುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು.

ಆದ್ದರಿಂದ ನವೋದಯಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಂತರ್‌ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಚಿಂತನಾ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಮಗ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು (Keywords): ನವೋದಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ–ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಂಬಂಧ, ರಾಜಾರವಿವರ್ಮ, ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ವಂತಿಕೆ, ದೃಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಹುವರ್ಣ ಮುದ್ರಣ, ಆಧುನಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಪರಂಪರೆ–ಆಧುನಿಕತೆ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ (Introduction):

ನವೋದಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಪೂರ್ವ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವ, ಅನುವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಹೊಸ ಓದುಗ ವರ್ಗದ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನವೋದಯದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದವು. ಹಳೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃತಿ ಸೀಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಲುಪುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಕೃತಿಯ ನೂರಾರು ಅಥವಾ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸರಣದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಪುಸ್ತಕವು ಅರಮನೆ, ಮಠ ಅಥವಾ ಪಂಡಿತರ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ವಿಶಾಲ ಓದುಗ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತಲುಪುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಕಲೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು. ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್‌ನವರು ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಬಣ್ಣದ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಕಾಶೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಹುಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದದ್ದು ಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ. 'ಚಾಪಾಕಾನೆ' ಅಥವಾ 'ವರ್ಣಯಂತ್ರ ಮುದ್ರಣ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಈ ಮುದ್ರಣ ವಿಧಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೃಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿತು.

ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ 'ಅಂಬಾವಿಲಾಸಾ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಾ ಶಾಲಾ ಶಿಲಾಯಂತ್ರ'ವೂ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. 1850–60ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಚಿತ್ರಗಳ ಸಮೇತ ಪ್ರಕಟವಾದವು. 'ಸಂಖ್ಯಾರತ್ನಕೋಶ', 'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ದೇವತಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಚಿತ್ರಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ದಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿರದೆ ಕೃತಿಯ ದೃಶ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ನಂತರದ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮೋಡಿಲಿಪಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೂ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ–ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧ:

'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇದು ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪೌರಾಣಿಕ ಅಂಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಲೋಕದ ಜೊತೆಗೆ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಗುರುತುಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಗೃಹೋಪಕರಣಗಳು, ಕೋಟೆ–ಕೊತ್ತಲಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ರೂಪಲಕ್ಷಣಗಳು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಲಂಕಾರಿಕ

ಪೂರಕಗಳೆಂದು ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕಿನ ದೃಶ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎರಡೂ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪದಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ರೂಪ, ಬಣ್ಣ, ಭಂಗಿ, ವಸ್ತು ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯಸಂಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಅದೇ ಬದುಕನ್ನು ದೃಶ್ಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕವು ಕೇವಲ ಓದುವ ವಸ್ತುವಾಗದೆ ನೋಡುವ ಮತ್ತು ಓದುವ ಎರಡೂ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ:

ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಮುದ್ರಣವು ಕನ್ನಡದ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಬರೆದು ಮುದ್ರಿಸುವ ವಿಧಾನವೊಂದಿದ್ದರೆ ವಿಶೇಷ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಮುದ್ರಣದ ಹಾಳೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ವಿಧಾನವೂ ಇತ್ತು. 'ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಗಳು ಈ ಎರಡನೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೂಲವಿವರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಸತು ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ಹಾಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊರೆದು ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಿಧಾನ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬಹುವರ್ಣ ಮುದ್ರಣವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು.

ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಪದ್ಮರಾಜಪಂಡಿತರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕಾಂತರಾಜಾ ಕ್ರೋಮೋಲಿಥೋ ಮುದ್ರಣಾಲಯ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕವಿಲಿಂಗಣ್ಣಯ್ಯ ಅವರಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಚಿತ್ರಮುದ್ರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದವು. ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು, ನಕ್ಷೆಗಳು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಭಾಗವತದ ಚಿತ್ರಸಂಪುಟಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಹುವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮನೆಮನೆಗೂ ತಲುಪುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಚಿತ್ರಪಟ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ, ನೀರುಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಭಾವಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಭೂದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ಕೇವಲ ಅರಮನೆ ಅಥವಾ ಪರಿಣತ ಕಲಾವಿದರ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಆರಂಭ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಆರಂಭವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ, ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಶಾಕುಂತಲ'ದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಗಳು, ಬಂಕಿಮಚಂದ್ರರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಹಸನಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾದವು. 1870ರಿಂದ 1920ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲ ಹಂತವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ನವೋದಯದ ಬೀಜಗಳು ಮುದ್ದಣನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ.

ಮುದ್ದಣನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ನವೀನತೆಯ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗೆ ಮಳಲಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತ ಪರಿಣಾಮ ಅವರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರು ಮುದ್ದಣನನ್ನು 'ಪುರಾತನ–ನೂತನ ಮಾರ್ಗದ್ವಯ ಸಮನ್ವಯಾಚಾರ್ಯ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಣನ ನಂತರ ಚುರುಮುರಿ ಶೇಷಗಿರಿರಾಯ, ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯ, ಸಕ್ಕರಿ ಬಾಳಾಚಾರ್ಯ, ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯ, ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಎಂ.ಎನ್. ಕಾಮತ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಶಾಲವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಅವರ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು' ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದ ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ದಾರಿ ತೆರೆದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂವಾದ. ನವೋದಯ ಲೇಖಕರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಪುರಾತನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣ, ಜಾನಪದ, ಸ್ಥಳೀಯ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣವೆಂದು ನೋಡುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ವೀಕಾರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮ ಮತ್ತು ನವೋದಯದ ಆರಂಭ:

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣನನ್ನು ನವೋದಯದ ಆರಂಭದ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆರಂಭಿಕ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳು, ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳು, ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ದೃಶ್ಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಶಾಕುಂತಲ', 'ನಳದಮಯಂತಿ', 'ಉರ್ವಶಿ–ಪುರೂರವ', 'ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ–ಮೇನಕೆ' ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ವಿಷಯವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿತು. ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯರು, ಮಲಬಾರ್ ಸ್ತ್ರೀ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು.

ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ತೈಲವರ್ಣದ ಬಳಕೆ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕಿನ ಮೂಲಕ ನೈಜತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಮಕಾಲೀನ ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಗಳ ಬಳಕೆ, ರೂಪದರ್ಶಿಗಳ ನೆರವು ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಂಯೋಜನಾ ತತ್ತ್ವದ ಅಳವಡಿಕೆ. ಇವು ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ತಂದವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಆಧುನಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನ ಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಇವೆ. ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದೇಹಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಒತ್ತಿಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಗಿಂತ ದೃಶ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಆರೋಪಗಳು ಅವರ ಕಲೆಯ ವಿರುದ್ಧ

ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅ.ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಂತಹ ವಿಮರ್ಶಕರು ರವಿವರ್ಮನ ಕಲೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಮರ್ಶೆ ನಮಗೆ ನವೋದಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಸತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ನವೋದಯವಲ್ಲ; ಹೊಸತನದ ಸ್ವರೂಪ, ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ನವೋದಯದ ಸ್ವರೂಪ: ಸ್ವಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ:

ನವೋದಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ ಸ್ವಂತಿಕೆಗೆ ದೊರೆತ ಮಹತ್ವ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದರೆ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ, ಪರಿಸರ, ಬದುಕು, ಕನಸು, ವಾಸ್ತವತೆ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ದೊರಕಿತು. ಲೇಖಕನು ತನ್ನದೇ ಅನುಭವವನ್ನು ತನ್ನದೇ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಾವಿದನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೈಲಿ, ಸಹಿ ಮತ್ತು ಕೃತಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯತ್ತ ಚಲಿಸಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಪ್ರಬಂಧ, ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಕಾದಂಬರಿಯು ಒಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪಡೆದರೆ ಸಣ್ಣಕಥೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೈಯಕ್ತಿಕವೂ ಬಹುಮುಖವೂ ಮಾಡಿತು. ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನೀತಿಸಂದೇಶ ಇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯವೂ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಜೀವನದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅದರ ವೈರುಧ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದಿತು.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಕಾರಕ್ಕೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರ್ಥವಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಚಿತ್ರಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಬಣ್ಣಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಆಕಾರಗಳ ಬಳಕೆ, ದೃಶ್ಯಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು.

ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯತ್ತ ಚಲನೆ:

ನವೋದಯದ ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದವು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ವೃತ್ತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತಸ್ತು ಅಥವಾ ವಯೋಮಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿದ್ದವು. ಬಡವ ಎಂದರೆ ಹರಕಲು ಬಟ್ಟೆ, ಕುರುಚಲು ಗಡ್ಡ, ಬರಿಗಾಲು ಮತ್ತು ದೀನ ಮುಖಭಾವ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಮಾದರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ಪಂಚೆ, ಕನ್ನಡಕ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಕೋಟು ಧರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೃಶ್ಯಕಲ್ಪನೆಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಎಂ.ಟಿ.ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ 'ಹಳ್ಳಿ ಮೇಸ್ಟ್ರು' ಚಿತ್ರವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರೂ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಮರೆಮಾಡುವ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ನವೋದಯದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ ಈ

ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡೆದುಹಾಕದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಆತನ ನೈಜ ಅನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಂಬಂಧ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ನವೋದಯವನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆ, ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದವು. ಮುದ್ದಣನು ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ನೂತನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದರೆ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನು ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿದನು. ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯದ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವು 'ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ'ಗಿಂತ 'ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ'ವಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನ ಬಲವಾಯಿತು. ಲೇಖಕ ತನ್ನದೇ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ಕಲಾವಿದನು ತನ್ನದೇ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಸಹಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿತು. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದವು. ಬಹುವರ್ಣ ಮುದ್ರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ.

ನವೋದಯದ ಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿ:

ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಥವಾ ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆದರ್ಶೀಕರಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಲ್ಲ. ನವೋದಯವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಅದರೊಳಗೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಅನುಭವಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ನಂತರ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ನವೋದಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದವು. ಈ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನವೋದಯದ ವಿರುದ್ಧದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅದರೊಳಗಿನ ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನಂತಹ ಕಲಾವಿದರು ಭಾರತೀಯ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ ಅವರ ಕಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೃಶ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರೆಂಬ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ. ಈ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಕಲೆ ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆ ಅಥವಾ ದೃಶ್ಯ ವೈಭವದ ಸಾಧನವಾಗಿರದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನವೋದಯದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನವೋದಯವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ, ಇಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ರೂಪಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮುದ್ರಣ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನವೋದಯವು ನಮಗೆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಂಧವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೂ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರೊಳಗಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು. ಮುದ್ದಣನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪುರಾತನ–ನೂತನ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾರತೀಯ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತಂತ್ರಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಂದಿನ ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಪುಟದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಚಲನಚಿತ್ರ, ದೂರದರ್ಶನ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳವರೆಗೆ ಪದ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಆರಂಭವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಂಬಂಧವು ಇಂದು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನವೋದಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ (Conclusion):

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಸೀಮಿತ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಪರಂಪರೆ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಮುದ್ರಣ, ಅನುವಾದ, ವ್ಯಕ್ತಿಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ವಿಶಾಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ನವೋದಯವನ್ನು ಒಂದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರೊಳಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುನರ್ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದ ಸ್ವೀಕಾರ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಉದಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಮತ್ತು ನಂತರದ ನವೋದಯ ಲೇಖಕರವರೆಗೆ ನಡೆದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ನೂತನ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಕಂಡುಬಂದರೆ ನಂತರದ ನವೋದಯ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಯೋಜನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಸ ಓದುಗ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿತು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿತು.

ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಾರವಿವರ್ಮನಂತಹ ಕಲಾವಿದರು ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ದೃಶ್ಯಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ತೈಲವರ್ಣ, ನೆರಳು–ಬೆಳಕು, ನೈಜ ರೂಪನಿರೂಪಣೆ, ಸಮಕಾಲೀನ ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಯೋಜನಾ ತತ್ವಗಳ ಬಳಕೆ ಭಾರತೀಯ

ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹೊಸ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಹುವರ್ಣ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಮೋ ಲಿಥೋ ಮುದ್ರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶಾಲ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನವೋದಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಆಧುನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮವು ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಚಿತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವೇ ನವೋದಯದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ನವೋದಯದ ಮಹತ್ವವು ಹೊಸದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಹಳೆಯದನ್ನು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುದರಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ, ಭಾರತೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯತೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ ಹಾಗೂ ಸಂವಾದಗಳ ಮೂಲಕ ನವೋದಯ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನವೋದಯವನ್ನು ಒಂದು 'ಪಂಥ'ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾದ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ–ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾ–ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು (References):

1. ಮುಗಳಿ ರಂ.ಶ್ರೀ., ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, 2005
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಅರುಣೋದಯ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, 1974
3. ಶ್ರೀಮತಿ. ಎಚ್.ಎಸ್., (ಸಂ), ಸೌಂಗಧಿಕಾ ಪರಿಣಯ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ, 2004
4. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಎಲ್.ಎಸ್., ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2008
5. ಕೃಷ್ಣರಾಯ ಅ.ನ., ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ರವಿವರ್ಮನ ಸ್ಥಾನ, ಸಾಗರ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2007
6. ಸುಂದರ ಅ., ಕನಾಟಕ ಪ್ರಾಗಿತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಕಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1994
7. ಕಾಳೆ ವ್ಹಿ.ಟಿ., ಚಿತ್ರಕಲಾ ದರ್ಪಣ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1994
8. ನರಸಿಂಹನ್ ಅ.ಲ., ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ ಎನ್., (ಸಂ), ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1993
9. ನರಸಿಂಹನ್ ಅ.ಲ., ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ ಎನ್., (ಸಂ), ಕಲಾಕೋಶ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1994
10. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಕೆ., ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, 1978
11. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ: ಸಂಪುಟ–1,2., ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2006
12. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಜು ಚಿ., ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ., (ಸಂ), ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗಾತಿ, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, 2002
13. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್., ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು, 2003